

ВПЛИВ СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ВРОЖАЙНІСТЬ РОСЛИН КАБАЧКА В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ПРАВОБЕРЕЖНОГО

І. І. Паламарчук, к. с.-г. н., доцент
Вінницький національний аграрний університет

Формування врожаю значною мірою залежить від вирощуваних сортів та гібридів, які будуть забезпечувати високі та сталі врожаї. Зібрана площа кабачків в Україні становить 26,35 тис. га. Найбільший попит кабачок має в Канаді, США та Франції. В даний час його вирощують в закритому і відкритому ґрунті практично у всіх ґрунтово-кліматичних зонах, за винятком Крайньої Півночі [2, 3, 6]. Дослідження з вивчення впливу сортових особливостей на врожайність рослин кабачка проводились в 2011–2013 роках в зоні Лісостепу Правобережного на дослідному полі Вінницького національного аграрного університету. У досліді вивчали такі сорти: Грибовський 37 (контроль), Золотінка, Чаклун та гібриди: Алія F₁ (контроль), Кавілі F₁, Искандер F₁. Розмір облікової ділянки 40 м², повторність дослідів чотириразова. Сівбу насіння проводили за схемою 120x70 см, що становить – 11,9 тис шт./га, у I декаді травня (5.05). Згідно методики передбачено проведення фенологічних спостережень, біометричних вимірювань та обліків [5].

Морфологічні ознаки: форму, колір листків і плодів кабачка визначали візуально, кількість листків – шляхом обрахунку. Площу листової пластинки визначали за методикою В. І. Камчатного [4]. Збирання врожаю здійснювали по мірі формування плодів згідно з вимогами діючого стандарту – «Кабачки свежие» – ДСТУ 318 – 91” [1].

В результаті проведених досліджень встановлено, що період від сходів до початку формування плоду коротшим був у сорту Чаклун – 35 діб, а у рослин контрольного варіанту на 1 добу триваліший. У гібриду Искандер F₁ – 33 доби, що на 2 доби коротший в порівнянні з контролем. Міжфазний період – початок формування плоду – технічна стиглість – суттєво не різнився між досліджуваними варіантами і становив 3–4 доби. Важливим показником, який впливає на величину врожаю, є тривалість плодоношення. В середньому за роки досліджень серед сортів найдовший даний період був у сорту Чаклун – 88 діб, що на 7 діб більше в порівнянні з контролем. У гібридів тривалість плодоношення суттєво не відрізнялась і була в межах 78–81 діб.

Для більш повного вивчення досліджуваних сортів та гібридів проводили біометричні вимірювання рослин у фазу технічної стиглості. Згідно з одержаними даними істотно більшою силою росту відзначалися сорти Золотінка – 66,9 см та Чаклун – 70,4 см, а це на 7,6 та 11,1 см більше від контролю. У гібридів, в середньому за роки досліджень, найбільшу довжину стебла мали рослини контрольного варіанту – 63,7 см. Істотно більшим цей показник був лише у 2011 році у гібридів Кавілі F₁ та Искандер F₁. Встановлено, що на довжину стебла досліджуваний прийом „сорт” впливав із силою 58,7 %.

Найбільша товщина стебла була у сортів Золотінка – 29,0 мм та Чаклун – 32,7 мм, а на контролі – 26,0 мм, що на 3,0 та 6,7 мм менше. Серед гібридів більшу товщину стебла мали рослини контрольного варіанту – 28,6 мм. Аналізом встановлено сильний прямий зв'язок між довжиною та товщиною стебла ($r=0,94\pm 0,17$). Встановлено, що на товщину стебла досліджуваний прийом „сорт” впливав із силою 62,3 %.

Найбільшу кількість листків у фазу технічної стиглості сформували рослини сорту Грибовський 37 (контроль) – 23,1 шт./рослину. У досліджуваних гібридів зазначений показник суттєво не відрізнявся і був в межах – 19,2–19,7 шт./рослину. Встановлено, що на кількість листків досліджуваний прийом „сорт” впливав із силою 87,3 %.

Істотно більша площа листків була у сортів Золотінка – 12,2 тис. м²/га та Чаклун – 13,6 тис. м²/га, а у контролю – 10,0 тис. м²/га, що на 2,2 та 3,6 тис. м²/га менше. У гібридів істотно більшу площу листків мали рослини гібриду Кавілі F₁ – 12,8 тис. м²/га, що перевищило контроль на 2,2 тис. м²/га. Встановлено, що фактор „сорт” на площу листків впливав із силою 94,3 %.

Одним з головних показників в оцінці сортів і гібридів F₁ є врожайність. Серед досліджуваних сортів найвищу врожайність сформував Чаклун – 77,5 т/га, а сорт Грибовський 37 (контроль) – 58,7 т/га, що на 18,8 т/га менше. Істотність цієї різниці підтверджена результатами дисперсійного аналізу. Сорт Золотінка характеризувався істотно меншою врожайністю, вона була нижчою в порівнянні з контролем на 10 т/га. Істотність цієї різниці підтверджена результатами дисперсійного аналізу. Серед гібридів найбільшу врожайність забезпечив гібрид Искандер F₁ – 53,8 т/га, а це на 6,1 т/га більше в порівнянні з контролем. Встановлено, що на врожайність досліджуваний прийом „сорт” впливав із силою 94,0 %.

Важливими показниками, що характеризують біометричні параметри продукції кабачка є: кількість плодів з однієї рослини, маса

та діаметр плоду. Найбільшу кількість плодів мали рослини сорту Чаклун – 21,2 шт./рослину, що на 4,5 шт./рослину більше від контролю (сорт Грибовський 37). Серед гібридів цей показник був найбільший у гібриду Искандер F₁ – 16,0 шт./рослину, що на 2,2 шт./рослину більше від контролю. Істотність наведеної різниці підтверджено результатами дисперсійного аналізу.

Встановлено, що на кількість плодів досліджуваній прийом „сорт” впливав із силою 93,0 %. Аналізом встановлено сильний прямий зв'язок між врожайністю та кількістю плодів ($r=0,99\pm 0,07$). Найбільшою масою плоду характеризувались сорти Золотінка – 303 г та Чаклун – 308 г, що вище від контролю на 9,0 та 14,0 г. Серед досліджуваних гібридів найбільшим зазначений показник був на контролі – 291 г. Встановлено, що прийом „сорт” на показник маси плоду впливав на 55,5 %.

Отже, найбільшу урожайність було отримано за використання сорту Чаклун та гібриду Искандер F₁ – 77,5 та 53,8 т/га відповідно. Дані варіанти досліду характеризувались і найкращими біометричними показниками продукції та хімічним складом.

Література

1. ДСТУ 318 – 91 Кабачки свежие. Технические условия : Введен. 01.01.92. – К. : Изд.официальное, 2010. – 8 с.
2. Итальянский кабачок / Огород Сибири. – 2011. – Вып. 2/10. – С. 3.
3. Кабачок : походження і поширення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://scurbitaceae.biz/uk/kabachok/pokhodjennja-i-poshirennja.html>.
4. Камчатный В. И. Определение площади листьев овощных культур с цельнокрайней и рассеченной пластинками / В. И. Камчатный, Г. А. Синковец // Вісн. сільськогосподарської науки. – 1997 – № 1. – С. 35–36.
5. Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві / За редакцією Г. Л. Бондаренка, К. І. Яковенка. – Харків : Основа, 2001. – 369 с.
6. Тихонова Т. Е. Новые сорта кабачка для расширения ассортимента ранних овощей из открытого грунта / Т. Е. Тихонова // Овочівництво і баштанництво. – 2001. – Вип. 46. – С. 217–219.